

Prehistorie en oudheid

Twee gegevens:

- 1 De eerste landbouwsamenlevingen in Nederland ontwikkelden zich omstreeks 5.000 v. Chr. op de hoge zandgronden in Drenthe en Limburg.
- 2 De meeste prehistorische archeologische vondsten zijn gedaan in Drenthe en Limburg.

2p **2** Geef een historische verklaring voor het verband tussen beide gegevens.

Gebruik bron 1.

De verdeling van ambten zoals in de bron wordt beschreven, laat zien dat de politieke rol van de burgers in de Griekse stadstaten kan verschillen.

4p **3** Leg dit met twee van de door Aristoteles genoemde regeringsvormen uit.

Gebruik bron 2.

De visie van Galenus op de Grieken en zijn visie op de Germanen passen bij de tijd waarin hij leefde.

2p **4** Geef voor beide visies een verklaring.

In een serie wetten uit ca. 389-391 bepaalde de Romeinse keizer Theodosius onder andere dat:

- a heidense feesten die niet in christelijke feestdagen veranderden gewone werkdagen werden;
- b niemand naar de heidense heiligdommen mocht gaan;
- c de gesloten tempels werden omgebouwd tot kerken.

Bij deze maatregelen passen twee uitspraken:

- 1 Met de invoering van het christendom als staatsgodsdienst in het Romeinse Rijk was er sprake van religieuze continuïteit.
- 2 De wetten van Theodosius waren bedoeld om zijn macht in het instabiele Romeinse Rijk te verstevigen.

4p **5** Leg beide uitspraken uit met de maatregelen van Theodosius.

Prehistorie en oudheid

bron 1

De Griekse filosoof Aristoteles (384 v. Chr.-322 v. Chr.) noemt in zijn boek *Retorica* vier verschillende staatsvormen:

De democratie (...) is een staatsvorm waarin men de ambten onder elkaar verdeelt bij loting, een oligarchie is een staatsvorm waar men hetzelfde doet op basis van het vermogen, in een aristocratie gebeurt dit overeenkomstig iemands opvoeding. En met 'opvoeding' bedoel ik een opvoeding die door de wettelijke traditie vastgelegd is. Inderdaad, in een aristocratisch bestel is de macht in handen van wie trouw gebleven is aan de wettelijke instellingen. Het kan niet anders dan dat zij als de elite beschouwd worden en daaraan ontleent deze staatsvorm zijn naam. De alleenheerschappij ten slotte is, zoals het woord het zegt, een staatsvorm waarin één persoon het centraal gezag uitoefent over allen. En van de alleenheerschappijen is een koningschap onderworpen aan een zekere wetmatigheid, terwijl de onbeperkte alleenheerschappij een tirannie is.

bron 2

De Grieks-Romeinse arts Galenus leeft van 129 tot 210 na Chr. Hij schrijft in één van zijn boeken over geneeskunst:

Ik schrijf dit noch voor de Germanen, noch voor andere wilde en barbaarse mensen maar voor Grieken en voor diegenen die weliswaar als barbaren zijn geboren maar de gewoonten van de Grieken nastreven.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.